

Jiří Kratochvíl

ALFA
CENTAURI

Druhé město

Jiří Kratochvíl
ALFA CENTAURI

Jiří Kratochvíl
ALFA
CENTAURI

(romaneto)

Druhé město

© Jiří Kratochvíl, 2013
Illustrations © Jan Pražan, 2013
© Druhé město – Martin Reiner, 2013

ISBN 978-80-7227-337-9

*Připisuji památce pana Grüna,
z jehož dávného vyprávění o „polském románu“
jsem převzal základní ideu svého romaneta.*

Asi bych se měl hned na začátku takového vyprávění představit. Ale možná bych to ještě na chvíli odložil, protože je tady ještě něco, co si zaslouží vaši pozornost, a tím bych začal raději. Víím, že jsou na světě velkolepější parky, s kterými se tento vůbec nemůže poměřit, ale troufám si tvrdit, že je z těch maličkých, co budou jednou povýšeni, a z těch upozaděných, co budou jednou upřednostněni. Ale teď namítnete, že takhle se snad o parcích nemluví, přece ne jako o živých bytostech. Možná opravdu ne, a omlouvám se, jenomže tohle je park, v němž se právě počíná příběh, co vám budu vyprávět, a to mu dodává, aspoň v mých očích, na velikosti.

Takže ten park se jmenuje Schreberovy zahrádky. Ale v časech, kdy týhle zemi vládli komunisti, byl pojmenovaný po hrdinovi komunistického protinacistického odboje, o němž se tenkrát učilo ve škole. Ale hned po pádu komunistického režimu se ukázalo, že ten hrdina byl ve skutečnosti prominentní vězeň, co udal své soudruhy, a že si ho gestapáci nakonec popravili, protože jim viděl moc do karet. A tak se místní zastupitelstvo rozhodlo poté, co komunisti šli od válu, že park se zase vrátí k původnímu názvu. A proto tenkrát, před sedmnácti lety, přijel sem do parku traktor a sochu komunistického hrdiny omotali řetězy a traktor se rozjel a strhl ho z podstavce. A zůstal tam po něm jen sokl. Ale taky ten si nakonec

vyrýpl nějaký chlapík, co si tu sochu za hubičku koupil a hned příští den někam odvezl. A tak se park zase jmenuje poctivě po svém dávném zakladateli Schreberovi.

Možná taky nevíte, že Schreberovy zahrádky byly původně hřbitov. Ale to je už opravdu hodně dávno. Tenkrát prý bylo přímo v centru Brna víc hřbitovů, které se však postupně odhřbitovávaly, proměňovaly na parky a zahrádky, a nebožtíci se většinou převáželi na brněnskou periferii, kde jim postavili skutečně veliký Ústřední hřbitov, plný zeleně, kaštanů, dubů, javorů, platanů a samozřejmě smutečních vrb a cypřišů a tisíců a všelijakých jehličnanů, a zabydleli to tam veverkami, těmi rezavými hřbitovními klauny, jejichž čiperné panáčkování mezi hroby má odhánět ty nejchmurnější myšlenky.

Na ten dávný hřbitov v Schreberových zahrádkách si prý ale dobře pamatuje ta krásná lipová alej, běžící středem parku, původně hřbitovní alej, o níž se tvrdí, že tady byla vysázena pro nebožtíky, a to v naději, že je obtočí svými kořeny a přidrží tak hezky pod zemí, aby se už nemohli vracet a neobtěžovali. Tak se prý v Černých Polích pozůstali báli svých umrlců. Jenže smůla je v tom, že část nebožtíků tady tím pádem dodnes zůstala, už je totiž nemohli odvézt na centrální hřbitov, když jsou zasukovaní v těch kořenech, z nichž se už nedají vyprostit.

To, co vám nyní chci vyprávět, se začalo v Schreberových zahrádkách právě před čtyřmi lety. Byla zrovna taková studená březnová noc, jakou jsem si teď zvolil ke svému vyprávění, a měl jsem právě po svých třináctých narozeninách (jak mám teď po svých sedmnáctých), když se to stalo. Totiž hned příští den

po oslavách těch narozenin. Řečeno vznešeně, odehrála se tu koincidence dvou zdánlivě nesouvisejících věcí: mých narozenin a toho podivného setkání. Takže za časného březnového jitra před těmi čtyřmi lety, vlastně ještě před východem slunka, stál můj otčím v ateliéru u svých štaflí, hrubě nespokojen se svým obrazem. Nevěděl si s ním rady, a tak prý zhasl a šel k oknu a zatvrdl tam tak dlouho, až začalo svítat a až se park pod našimi okny vynořil ve své pořád ještě zimní parádě. A pak už jeho zrak sklouzl z ojínných větví dolů a uviděl na lavičce při kraji parku ležet bezdomovce. Totiž považoval ho za bezdomovce. Spěšně se oblékl a běžel tam.

Možná taky víte, co to je *bar micva*. Ale pro jistotu vám to tady zopakuju. Je to hebrejsky a označuje se tak židovský mladík, který dosáhl třinácti let a je už tak podřízen všem příkazům *micvy*. Tak mi to aspoň otčím vysvětlil a taky mi řekl, že *micva* je základní boží příkaz závazný pro židy. Ale abych vás hned na začátku neuvedl v omyl, můj otčím není ze židovské rodiny a u mě to, což hned vysvětlím, nepředpokládal. Přesto považoval třináct let za důležitý životní mezník. Souvisí to s tím, že to, čemu říká židovská kultura, je mu sympatické a vidí v židovských životních meznících něco, co je mu blízké.

Dosud vždycky jsme všechny rodinné narozeniny slavili doma slavnostní večeří, ale teď mě čekalo překvapení. Mé třinácté narozeniny jsme jeli slavit až kamsi na druhý konec města. A jeli jsme tramvají, protože otčím nemá auto. Kdosi mu vysvětlil, že po čtyřicítce je už na auto pozdě. Řidič si prý už v tomhle věku nedokáže zautomatizovat své reakce, což je ve složitějších situacích, kdy často záleží i na zlomku

vteřiny, naprosto nezbytné. Takhle zahynul jeden brněnský hudebník, s nímž se otčím přátelil a jehož smrt těžce nesl. A když předtím dlouho žil v emigraci, tak v těch auty znehybnělých pařížských ulicích získal autofobii, jak tomu dnes říká. A tak jsme nemohli jet ani taxíkem. Však to, že jsme jeli tramvají, mělo taky ještě, jak brzy pochopíte, svůj další a hlubší smysl. Takže jsme jeli z Černých Polí do Králova Pole, kde ve znamenité restauraci Na Dobrém bydle měl k té hodině rezervovaný stolec a objednanou slavnostní večeři.

Ještě spěchám dodat: k ránu té noci po mých tři-náctých narozeninách uhodily zvlášť tuhé březnové mrazy, které když chtějí, tak ještě dokážou člověku pořádně zatopit. A tak otčím vyběhl v očekávání toho nejhoršího. Ten člověk na lavičce byl sice přikrytý velkým ovčím kožichem, ale to bylo v těch třesnutých mrazech jenom, jako když do vody plivne. Ale když se k němu přiblížil, už jasně viděl, že od úst mu chválabohu jde obláček páry. Zatřepal s ním. Houmlesák pomalu zvedl hlavu a zmateně se na otčíma podíval. Pojdte prosím se mnou, požádal ho otčím. Houmlesák mlčky vstal a hned to vypadalo, že upadne. Otčím přiskočil a chtěl ho podepřít, ale houmlesáčisko prudce zavrtělo hlavou. Vzal si pak pod paži tu velkou ovčí kožešinu a druhou rukou sebral z lavičky nacpaný měch, který mu tam sloužil jako polštář. Měl na sobě huňatý svetr, džíny a na hlavě kulicha. Ale do těchhle mrazů to byla nedostatečná výzbroj. Když vstoupili na chodník, zas pomalu zvedl hlavu, podíval se na náš dům a kývl. Pozor, schod, varoval ho otčím a přidržel mu dveře. A když už stáli na chodbě, pokusil se s ním promluvit. Vysvětlil mu, že se u nás

ohřeje a potom se uvidí. Děkuju, kývl zas ten člověk, to jste hodnej, to fakt bodne. Sotva jsem to uslyšel, řekl mi pak otčím, sotva jsem uslyšel, že „to fakt bodne“, měl jsem radost, že je to našinec. Brno je teď plné i cizích houmlesáků přicházejících třeba i z nejvzdálenějších zemí. Ale abyste to teď špatně nepochopili: otčím by ho samozřejmě vzal pod střechu, i kdyby to byl Albánek, Turek nebo třeba Malajec. To u něho nehrálo roli, když šlo o lidský život. Ani s dorozuměním by nikdy nebyly větší potíže, protože otčím je formát, perfektně vládne celým houfem jazyků a v každém, jímž třeba nevládne, se aspoň dokáže dosti rychle zorientovat. Na jazyky je zázračně vybavenej a za dvacet let emigrace si zvykl na to, že svět holt není zabydlenej jenom našinci, nemluvě už o tom, že se tam živil jako tlumočník. Ale nebudem to dál rozebírat, prostě byl z mnoha důvodů rád, že ten houmlesák, kterého se chystal vzít k nám pod střechu, je přece jenom našinec. Ale to se právě mýlil. Nebyl to našinec, ale pekla zplozenec. To jsem ovšem trochu, no vlastně hodně, přestřelil a při nejbližší příležitosti se za to musím „houmlesákovi“ omluvit. Měl bych totiž raději říct „nebe zplozenec“, ale to je ta bída, že to jaksi nejde, jazykový úzus to nepřipustí, anebo jste snad slyšeli o „nebe zplozencích“?

Tady, ve vyhlášené královopolské restauraci Na Dobrém bydle, měl otčím objednanou hodně slavnostní večeři: jehněčí pečení s kokosovou omáčkou. A kdyby tady byla otčímova žena, určitě by požádala vrchního o recept. Ano, správně se teď ptáte, jaktože na té slavnostní večeři nebyla jeho žena, kterou jsem až do tohoto večera, až do této večere, měl za svou mámu, stejně tak jako otčíma za svého otce?

Hodně divný, že? Tenkrát mě napřed napadlo, že má máti, která se hned po té večeři proměnila v mou macešku, se nezúčastnila z toho důvodu, že ta večeře snad měla být nějaká taková záležitost, při níž mě otčím poučí o těch chlapských věcech, které už přísluší mému věku. Prostě taková ta trapná přízračnost, která se možná povinně odehrává mezi otci a syny. Ale během večeře mi to samozřejmě došlo: maceška se jí odmítla zúčastnit, protože nesouhlasila s otčímovým rozhodnutím, chtěla všechno nechat, jak to dosud bylo. Existuje dokonce nějaký předpis, že takzvaní biologičtí rodiče se musí provždy vzdát veškerých nároků na dítě, co dali k adopci. Po adopci by se měla nad nimi zavřít voda. Jenže tohle není můj případ. Já nejsem osvojenec, nýbrž pohozenec, a chcete-li, podstrčenec. A to je taky důvod, proč otčím rozhodl všechno mi povědět, přestože s tím jeho žena původně nesouhlasila. Ale jak mi rovněž řekl, dobře věděl, že taky ona to nakonec přijme, bude mi stejně ráda maceškou, jak mně dosud byla mámou. Takže vůbec nešlo jen o oslavu narozenin. Po večeři nám servírka přinesla modrého portugala. Otčím dosud přísně hlídal, abych se netkl alkoholu, a teď hle, pozvedl skleničku k přípitku se mnou. A když servírka odnášela prázdné talíře, teprve jsem si pořádně uvědomil, že jsme pojedli beránka. Jestli se moc nemýlím, tak Starý zákon je plný pojídačů beránků. Aniž to můj otčím tušil, předznamenal tou volbou jehněčí pečeně cosi z mého budoucího osudu.

Otčím bez váhání rozhodl, že bezdomovce na pár dní ubytuje. Zatím povolí mrazy, a ten náš host tak dostane šanci pozastavit se a pouvažovat, co dál. Ale promiň, řekla maceška, vždyť ty vůbec nevíš, kdo to